

گروه آموزشی پژوهش هنر

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته پژوهش هنر

عنوان:

بررسی تطبیقی آیین های نمایشی تمدن هخامنشی و ساسانی

استاد راهنما :

دکتر ابوالقاسم دادور

دانشجو:

زهره شهبازی

شهریور 94

واژه های کلیدی:

آیین، نمایش، اسطوره، دین، هخامنشی، ساسانی.

چکیده:

آیین ها، جلوه ای از معرفت شناسی یک قوم به شمار می آیند، شکلی از هستی شناسی یک دنیای درونی که نمود بیرونی یافته؛ آیین عملی جمعی است برای نزدیکی به نیروی محرکه ی جهان و جوهر هستی. آیین های نمایشی گروهی از مهمترین آیین ها در فرهنگ هر قوم و سرزمینی هستند که نمایانگر باورها، معتقدات، ادیان و اساطیر آنان است و به نوعی برگی است از شناسنامه ی هر تمدنی. در این پایان نامه علی رغم محدودیت در منابع کتابخانه ای، به بررسی و تطبیق آیین های نمایشی در دو دوره درخشان از تمدن های ایرانی یعنی دوران هخامنشی و ساسانی پرداخته شده است. ردپای بسیاری از آیین های نمایشی این دوران هنوز هم در گروهی از نمایش های امروزی ایران قابل جستجو است گرچه آنچه امروز باقی است تصویری مبهم و دگردیسی یافته از نمونه های کهن است. از جمله شاخص ترین این آیین ها می توان به سوگ سیاوش و کوسه برنشین اشاره کرد. آیا می توان انتظار داشت با در نظر داشتن اینکه ساسانیان خود را به هخامنشیان منسوب می دانستند، آیین های نمایشی آنها شباهت زیادی به هم داشته باشند؟ و دیگر اینکه آیین های نمایشی دو دوره ی مذکور بیشتر دربر دارنده ی چه موضوعاتی بوده است؟ در میان آیین های نمایشی مضامین غالباً حول چند محور شکل گرفته اند: حیات گیاهی و حاصلخیزی و خشکسالی، ستیز با حاکمان و پادشاهان غاصب و نالایق و نیز حیات انسان پس از مرگ و دلواپسی های او نسبت به زندگی آن جهانی. آنچه در این تحقیق ارزشمند است اهمیتی است که مطالعه ی این آیین ها در شناخت پیشینه و هویت اقوام ایرانی دارد.